Region Stockholm

19
Yttrande över motion 2021:69 av Jonas Lindberg (V) om inrättandet av ett regionalt centrum för specialiserad vård, och en fungerande vårdkedja, för personer som utsatts för sexuella övergrepp
HSN 2021-2611

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri och Samverkan
Moa Isacsson

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-05-05

HSN 2021-2611

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2021:69 av Jonas Lindberg (V) om inrättandet av ett regionalt centrum för specialiserad vård, och en fungerande vårdkedja, för personer som utsatts för sexuella övergrepp

Ärendebeskrivning
Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2021:69 om inrättandet av ett regionalt centrum för specialiserad vård, och en fungerande vårdkedja, för personer som utsatts för sexuella övergrepp.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2021:69 av Jonas Lindberg (V)

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i psykiatriberedningen.

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2021:69 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
I sin motion yrkar motionären:

- att inrätta ett regionalt centrum för specialiserad vård för barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp.

- att hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utarbeta ett utbildningsprogram för att säkra att det inom primärvården finns tillräcklig kunskap i frågan om sexuella övergrepp, så att människor som varit utsatta och söker hjälp blir förstådda och omedelbart får rätt vård.
- att hälso- och sjukvårdsförvårdsnämnden uppdras att säkra upprättandet av en sammanhållen vårdkedja, så att alla som söker vård för sexuella övergrepp kan känna sig trygga och att de garanteras bästa möjliga vård under hela vårdförloppet.

Överväganden
Vård för patienter som utvecklat posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) efter sexuella övergrepp omfattas av specialistpsykiatrins och husläkarnas uppdrag i enlighet med rådande vårdavtal. Inom detta omfattas BUP trauma som tar hand om komplex PTSD vid sexuella övergrepp. Stöd och vård för personer vid akut trauma och bakomliggande trauman som inte orsakat PTSD erbjuds framförallt inom akutsjukvård och primärvård. För barn som utsatts för brott, däribland sexualbrott, finns Barnahus där polis, åklagare, socialtjänst, barnmedicin och barn- och ungdomspsykiatrin arbetar tillsammans för att barnen ska få det stöd de behöver på en plats.

För att säkra att det inom primärvården finns tillräcklig kunskap i frågan om sexuella övergrepp pågår utbildningssatsningar inom olika delar av regionen, några exempel är:

1. Akademiskt primärvårdscentrum (APC) har i uppdrag att utbilda primärvården kring våld i nära relationer.

2. Centrum för psykiatriforskning (CPF) har under ett par år utvecklat virtuella patienter med syfte att spegla en verklig patientsituation för användaren för att kunna träna kliniska bedömningar och behandlingar. Detta är skräddarsytt för primärvård och specialistpsykiatrin.

3. Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES) har haft i uppdrag sedan 2020 att stödja implementeringen av den nationella strategin för Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. De har även arbetat med ett projekt som syftar till att ta fram och implementera en screening för våld i nära relationer till BVC och föräldragrupper.

4. Mika Hälsa inom Beroendecentrum Stockholm bedriver traumabehandling för målgruppen personer med erfarenhet av sex mot

ersättning samt projekt för elevhälsans personal riktad till ungdomar med erfarenhet av sex mot ersättning och sex som självskadande beteende.

I Region Stockholms budget för 2020 gavs hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att genomföra en utredning gällande psykiatrisk traumavård för att klargöra struktur, kötider och följsamhet till nationella riktlinjer. Utredningen har försenats i och med prioriteringar kopplade till pandemin men är nu under slutberedning och berör vårdkedja, organisation av vården samt utbildning för vårdpersonal.

I Region Stockholms budget för 2022 gavs hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att vården för sexuellt våldsutsatta ska förstärkas, exempelvis genom att utöka befintlig verksamhet på Södersjukhuset med denna kompetens och genom utbildning för medarbetare vid Region Stockholms egna akutmottagningar. Uppdraget, som är under uppstart, omfattar även att utöka det psykologiska stödet.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Regionstyrelsen

Godkänd av Anders Ahlsson, 2022-05-05

Region Stockholm

MOTION
2021-11-16

Jonas Lindberg (V) om inrättandet av ett regionalt centrum för specialiserad vård, och en fungerande vårdkedja, för personer som utsatts för sexuella övergrepp

Sexuella övergrepp och trakasserier är ett stort folkhälsoproblem. Det visade folkhälsomyndighetens stora befolkningsstudie om sexuell och reproduktiv hälsa som presenterades år 2019. Nästan hälften av alla kvinnor i studien uppgav att de någon gång har varit utsatta för sexuella trakasserier.

En ny studie (”Unga, sex och internet efter me too”) som Stiftelsen Allmänna Barnhuset överlämnade till regeringen i slutet av augusti i år visar att andelen 18-åringar som utsatts för sexuella övergrepp ökat från var femte till var fjärde sedan år 2014. Flickor var betydligt mer utsatta än pojkar, drygt var tredje flicka uppgav att hon varit utsatt för övergrepp under sin uppväxt. Bara 7 procent av ungdomarna hade anmält övergreppen till polisen och bara 14 procent hade sökt hjälp inom vården.

För oss som regionalpolitiker är det viktigt att lyssna på de människor som varit utsatta, där den stora majoriteten är kvinnor. De vittnar ofta om att de inte fått en god och adekvat vård. Det beror ibland på för långa väntetider, men också på okunskap inom stora delar av vårdsektorn. Idag kan den drabbade skickas runt mellan olika enheter och specialister. Det finns ingen helhetssyn. Stuprörsorganisation motverkar den sammanhållna vårdkedja som behövs.

I region Stockholm finns idag mottagningar som tar emot sexualbrottsoffer, både akut på Södersjukhuset och för mer långsiktig behandling i några mottagningar som ofta är kopplade till idéburna organisationer. Men regionen kan skapa en avsevärt bättre vård. Därför behövs en rejäl offentlig satsning.

Men först måste vi lyssna till de som drabbats. Skadorna är både fysiska och psykiska. Ofta handlar det om ångest, depression, kronisk smärta och utmattningssyndrom. Primärvården behöver utbildning och kunskap för att lära sig se och förstå denna patientgrupp.

En utgångspunkt för att utveckla vården bör vara att skapa ny evidens utifrån vad de utsatta själva upplever som en vård som fungerar. Det gäller generellt, men särskilt för dem som överlevt incest. Det barndomstraumat leder till mentala skador i vuxen ålder. Det påverkar tilliten till människor och alla framtida relationer. Suicidrisken är hög. Här krävs en nära sammanhållen vård som läker och bygger upp tilliten.

Vänsterpartiet i Region Stockholm mötte under år 2018 flera av de patientföreningar och idéburna organisationer som arbetar med dessa frågor.

I dialog med dem växte bland annat förslaget om ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp. Ett centrum där man skulle kunna erbjuda såväl korta fokuserade traumabehandlingar för PTSD efter sexuellt våld som flerfasiga behandlingsprogram, med individuella anpassningar för komplext traumatiserade patienter med stor samsjuklighet, som säkrar en sammanhållen vårdkedja och utvecklar forskningen.

Tyvärr valde den blågröna majoriteten i Stockholms regionfullmäktige i maj 2019 att stoppa vår motion kring detta förslag. Argumenten från majoriteten var bl.a. att den redan existerande vården, i egen regi och den som avtalats med andra aktörer, är tillräcklig. I debatten i fullmäktige påstods t.ex. att traumarelaterade syndrom är en högt prioriterad vårdfråga i regionen. Vi önskar att det var sant. Men det är det inte.

Aktuell forskning, presenterad de senaste två åren, visar tydligt att vården för människor som utsatts för sexuella övergrepp inte fungerar. Denna forskning inkluderar bland annat två studier som specifikt har använt data från data Region Stockholms. Organisationen WONSA (World of no sexual abuse) driver en specialistklinik för personer som varit utsatta för sexuella övergrepp. Men WONSA bedriver också forskning kring sexuella övergrepp och dess konsekvenser. I en nyligen publicerad studie konstaterades att 82% av specialistklinikens patienter, varav majoriteten är patienter från Region Stockholm, inte hade fått den hjälp de behöver av sjukvården innan de kom i kontakt med WONSA. Denna siffra, och flera andra resultat inom den aktuella forskningen, visar med tydlighet att regionstyret har haft fel när man påstod att den redan existerade vården är tillräcklig.

Att ge människor en möjlighet att överkomma sitt trauma för att sedan kunna fortsätta leva och arbeta är en viktig del i kampen mot sexuella övergrepp. Det är klok folkhälsopolitik.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att inrätta ett regionalt centrum för specialiserad vård för barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp.

att hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utarbeta ett utbildningsprogram för att säkra att det inom primärvården finns tillräcklig kunskap i frågan om sexuella övergrepp, så att människor som varit utsatta och söker hjälp blir förstådda och omedelbart får rätt vård.

att hälso- och sjukvårdsförvårdsnämnden uppdras att säkra upprättandet av en sammanhållen vårdkedja, så att alla som söker vård för sexuella övergrepp kan känna sig trygga och att de garanteras bästa möjliga vård under hela vårdförloppet.

Jonas Lindberg
Vänsterpartiet